

NÉPSZAVA

AZ ELŐFIZETÉS ÁRA:

egy évre..... 24.— kor. | negyed évre..... 6.— kor.
fél évre..... 12.— kor. | egy óra 2.— kor.
A „SZOCIALIZMUS“-sal együtt havonta 40 fillérrel több.
EGYES SZÁM ÁRA 8 FILLÉR.

A MAGYARORSZÁGI SZOCIÁLEDMOKRATA PÁRT KÖZPONTI KÖZLÖNYE.

Megjelenik hétfő kivételével minden nap.

SZERKESZTŐSÉG: VIII., CONTI-UTCA 4.
(Telefon: József 3-29 és József 3-30.)

KIADÓHIVATAL: VIII., CONTI-UTCA 4. SZ.
(Telefon: József 3-31 és József 3-32.)

A tej

most a legaktuálisabb, legégetőbb kérdése Budapestnek és talán a legtöbb vidéki városnak is. Ezen a nyomorúságon a főváros a tejutalvány-rendszer életbeléptetésével akar segíteni. Sajnos, ezt, ha nem is el-
késve, de *nagyon későn* teszi, több mint egy évi sürgetésünk után; és ami még sajnósbab: a fővárosi kormányzatban történelmi hagyományként élő és mostanában különösen érvényesülő *két balkezes módszerrel*.

A legnagyobb baj az, hogy nincs elegendő tej a normális fogyasztás céljára, meg hogy a luxusfogyasztást elégitik ki legelső sorban és emögött hátra kell huzódni a legégetőbb szükségletnek is. Hogy nincs elegendő tej, annak természetesen a legfőbb oka, hogy nincs elegendő tehén, mert a teheneket — a hallatlan magas husáraktól csábítva — a termelők eladták levágás céljára. Ezen most rögtönösen nem lehet segíteni. De igenis *rögtön* gátat lehet vetni — gyors, erélyes és drákói szigorúságu intézkedésekkel — a tehénállomány további elpredálásának és *rögtön* hozzá lehet fogni az ország szarvasmarhaállományának helyreállításához. Sőt hozzá kell fogni. Ez a gyors regeneráló munka elengedhetetlenül szükséges a normális állapot minél előbbi helyreállításához, a *jövendő* célszerű népelelmezés biztosításához; de a tejhiányon most, rögtön — és még jó ideig — ez nem segíthet. Keressük tehát a rögtönös segítség módjait.

A legnélkülözhetetlenebb tejnek — a gyermekek és betegek tejszükségletének — biztosítására magától kínálkozik egy olyan intézkedés, amelyet a főváros máról-holnapra keresztülvihet, amelytől azonban eddig borzadva huzódózott: a *kávéházi és cukrászdai tejfogyasztás rögtönös beszüntetése*. Mégis csak képtelen dolog, hogy ezeken a helyeken tetszés szerint fogyasztják a tejet daliás férfiak és jól táplált hölgyek, míg az apró gyermekek és a betegek ezt a reájuk nézve különösen fontos táplálékot nélkülözni kénytelenek. Az érdekelt üzletemberek alig károsodnak a kávéházi tejfogyasztás eltiltásával, mert hiszen a közönség a tereferé és ujságolvasás kedvéért látogatja helyiségeiket, az ilyen fontos ügyeket pedig el lehet intézni fekete-kávé vagy tea mellett is. De ha károsodnának is: néhány tucat embernek az érdeke miatt nem szabad tizezreket szenvedni és nyomorogni hagyni. A fővárosi kormányzat azonban

mulasztja el azt az intézkedést, amellyel naponta sok ezer liter tejet lehetne a luxus-fogyasztás elől elvonni és sorvadó gyermekek, pusztu-

lásnak szánt betegek részére megmenteni. Mindaddig, amíg a főváros ezt az intézkedést meg nem teszi, nem hihetünk abban, hogy az intéző urak komolyan és őszintén meg akarnak birkózni a tejnyomorúsággal.

De komoly kötelességei vannak ezen a téren a kormánynak is. *Régóta sürgetjük a vaj árának országos maximálását* (amivel együtt kell járnia a zsirák maximálásának is), mert — mint pontos számadatokkal már több ízben bebizonyítottuk — a mai vajárak mellett a termelő jobban jár, ha vaját készíti, mintha friss tejet visz a piacra. A vaját inkább nélkülözhetjük, mint a tejet, tehát a tej forgalomba hozatalát kell elsősorban biztosítani. Azok a termelők pedig, akik oly messze laknak a városoktól és forgalmi vonalaktól, hogy friss tejet nem hozhatnak forgalomba, a vaját a mostaninál jóval mérsékeltebb — mondjuk 5 koronás — ár mellett még mindig nagyon szépen értékesíthetnék. A vaj árának jelentékeny mérséklése *rögtönösen* enyhítené a tejhiányt. Egyébiránt ebben a tekintetben megint csak a német példára kell hivatkoznunk és megint csak azt kell kérdeznünk: miért *nem* lehet a fogyasztók érdekében nálunk is megtenni ugyanazt, amit Németországban?

Ezt a két intézkedést, a luxustejfogyasztás eltiltását és a vaj árának maximálását, már régen keresztül kellett volna vinni. Az első a főváros hatáskörébe esik, de a tizes bizottsági urak szive melegebben dobog néhány üzletembernek az állítólag veszedelemben forgó érdekéért, mint néhány százezer fogyasztónak az egészségéért, mint sok ezer gyermeknek és betegnek az életéért. A második intézkedés a kormány életéért.

De ha a főváros és a kormány haladéktalanul megteszik is az itt említett két intézkedést, amelytől a forgalomba kerülő tej mennyiség jelentékeny megnövekedését várjuk, ez még nem elég. Ezzel párhuzamosan még egy mélyreható intézkedést várunk a fővárostól: a *tejjel való ellátás centralizálását*. Minden tej mennyiség, amely a fővárosba fölhozható, álljon a városi hatóság rendelkezésére, amely a tej kezelését és forgalomba hozatalát — mint hogy béke idején a városi tejközpont szervezését elmulasztották — néhány megbízhatóbbnak tartott üzemre bizná (amilyen például az Általános Fogyasztási Szövetkezet, a Köztisztviselők Fogyasztási Szö-

vetkezte, a Központi Tejcsarnok Szövetkezet). Csak így lehetne biztosítani a *tej higiénikus és becsületes kezelését és célszerű, lehetőleg zavartalan szétosztását*. Csak így lehetne megakadályozni azt is, hogy már a termelőtől hamisított állapotban érkezék ide a tej. Most — a nagy reklámmal hirdetett „tejraziák“ ellenére is — tej elnevezés alatt többnyire vizezett tejet vagy tejjel megfehérített vizet kapunk. A centralizálás — a könnyebbé vált hatósági ellenőrzést is számba véve — ezt az állapotot megszüntetné vagy legalább is alaposan megjavítaná. A megbízott detailárusokat pedig ez a központi szervezet még rendőrhatalósági beavatkozás nélkül is féken tudná tartani azzal, hogy a legelső visszaélés esetében rögtön megvonná tőlük a további áruszállítást.

Az itt vázolt intézkedések: a *kávéházi tejfogyasztás megszüntetése, a vaj árának maximálása, illetőleg mérséklése és a fővárosi tejforgalom centralizálása, meg a hamisítások megfékezése* nélkül pusztán az utalványozási rendszerrel nem fognak sokra menni. Különösen nem, ha azt abban a formában akarják keresztülvinni, ahogy elkezdték. Mert ebben a mostani kísérletben több a baklövés, mint a helyes intézkedés. Első nagy hibája az, hogy amikor a két éven aluli gyermekek tejszükségletét biztosítani akarja, ugyanakkor a két éven fölülieket tizenöt napra — december elsejéig — valósággal kizárja a tejfogyasztásból. Ugyanis sok ezer két éven fölülű gyermek van, akire nézve életkérdés a tej; ezek közül soknak még a mostani viszonyok között is biztosítani lehetett a szükséges tejet, ha mindjárt rengeteg fáradtság és nagy áldozatok árán is; most azonban a vagyonos osztályok betegség címén magukhoz kaparinthatják az egész tejkészletet és így a gyermekeknek semmi sem fog jutni. Mert úgy áll a dolog — és ez a másik nagy hiba —, hogy a jómóduak, akiknek van házi orvosuk, orvosi bizonyítvány segítségével már november 15-étől fogva megkaphatják a tejutalványokat és ezeket bőségesen meg is fogják szerezni, a 2—10 éves gyermekekre pedig majd csak december elején kerül a sor, amikor a jómódu „betegek“ már alaposan lefoglaltak minden mennyiséget. A „betegség“-nek olyan módon való megállapítása, hogy elegendő a házi orvos bizonyítványa, nem egyéb, mint a rendelkezésre álló tej mennyiség lefoglalása a vagyonos rétegek számára. Mert szeretnénk mi azt a házi orvost látni, aki nem ad bizonyítványt az ő „betegeinek“ és azokat ilyen módon a konkurens orvosokhoz tereli! Ellenben a szegényebb családok nem rendelkeznek előzékeny és „betegeik“ érdekeit oly nagyon a szivükön viselő házi orvosok-

kal . . . Ezen a bajon segíteni kell: a *betegség megállapítását szabályozni kell, különben hamarosan csődöt fog mondani az egész utalványozási rendszer, amely egyébiránt helyes és szükséges.*

Sok mindenféle bizottság között van a fővárosnak ugynevezett *egészségügyi bizottsága* is, amelyben kitünő orvosok is helyet foglalnak. Megkérdezték-e azt a bizottságot, hogy miképen kellene a betegség *komoly és megbízható* megállapítását biztosítani? Vagy nem kérdezték meg? Ha megkérdezték volna, ez a bizottság talán azt is tanácsolta volna, hogy kellő tejmennységet kell biztosítani a várandós anyáknak meg a szoptatós anyáknak is, továbbá az öregeknek, akik már koruknál fogva rá vannak utalva a tejre. Igaz, hogy a bizottság megkérdezése időbe került volna, valamint a föntjáró betegek megállapítása is; de egy év talán csak elég lett volna erre? . . . Csakhogy a két balkezes rendszerhez hozzátartozik az is, hogy a legfontosabb, legégetőbb ügyeket oktalanul huzza-halasztja, azután egyszerre csak „megoldja“ azokat hebehurgya módon, előkészítetlenül, éretlenül. Így történt ez most a tejutalványozással is. És a „betegek“ tizezrei ostromolják az utalványozó bizottságokat rendőri segédlet mellett. Attól félünk, hogy nagy skandalum lesz ebből. És azt ajánljuk, hogy inkább hagyják meg a régi állapotot még két hétig (ha már büzös-könnyelműen és *tétlenül* türték egy évig) és oldják meg úgy, hogy a 0—10 éves gyermekek szükségletének biztosítása *egyszerre* kezdődjék, a betegek, anyák és aggastyánok szükségletét pedig *ne szivességi alapon*

állapítsák

meg . . .

Még egy nagy hibát követtek el ebben a dologban. *Nem készítették rá elő a közönséget.* A főváros ujabban fixfizetéses sajtóembereket — házi ujságírókat — alkalmaz. Mielőttünk titok, hogy ama derék férfiaknak mi a hivatásuk, ha még az sem, hogy az ilyen fontos dolgokat a sajtó útján előre ismertessék, részletesen fejteggessék, azoknak helyességéről és szükségességéről a közönséget meggyőzzék. Például ebben az esetben az egészséges jómóduakkal meg kellett volna értetni — ujságok, plakátok útján — egyebek között azt is, hogy hazafias kötelességük ezen a téren is áldozatot hozni és a tejről lemondani a gyermekek, az anyák és a betegek javára. Talán lett volna az ilyen kitanításnak valami fogantatja. De mindenesetre szükséges lett volna a közönséget huzamosabb időn át alaposan tájékoztatni a részletekről. Így most — ősi pesti szokás szerint — a rendőr végzi el a tájékoztató munkát. A hivatalos ujságíró uraknak azért talán mégis akad munkájuk: megénekelni a város urainak nagyságát, dicsőségét, esetleg a közéletmezés terén szerzett bokros érdemeit is.